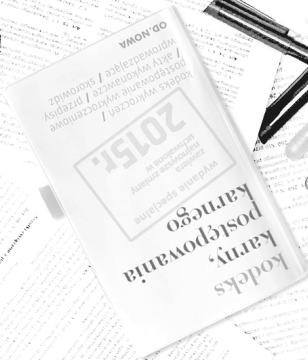

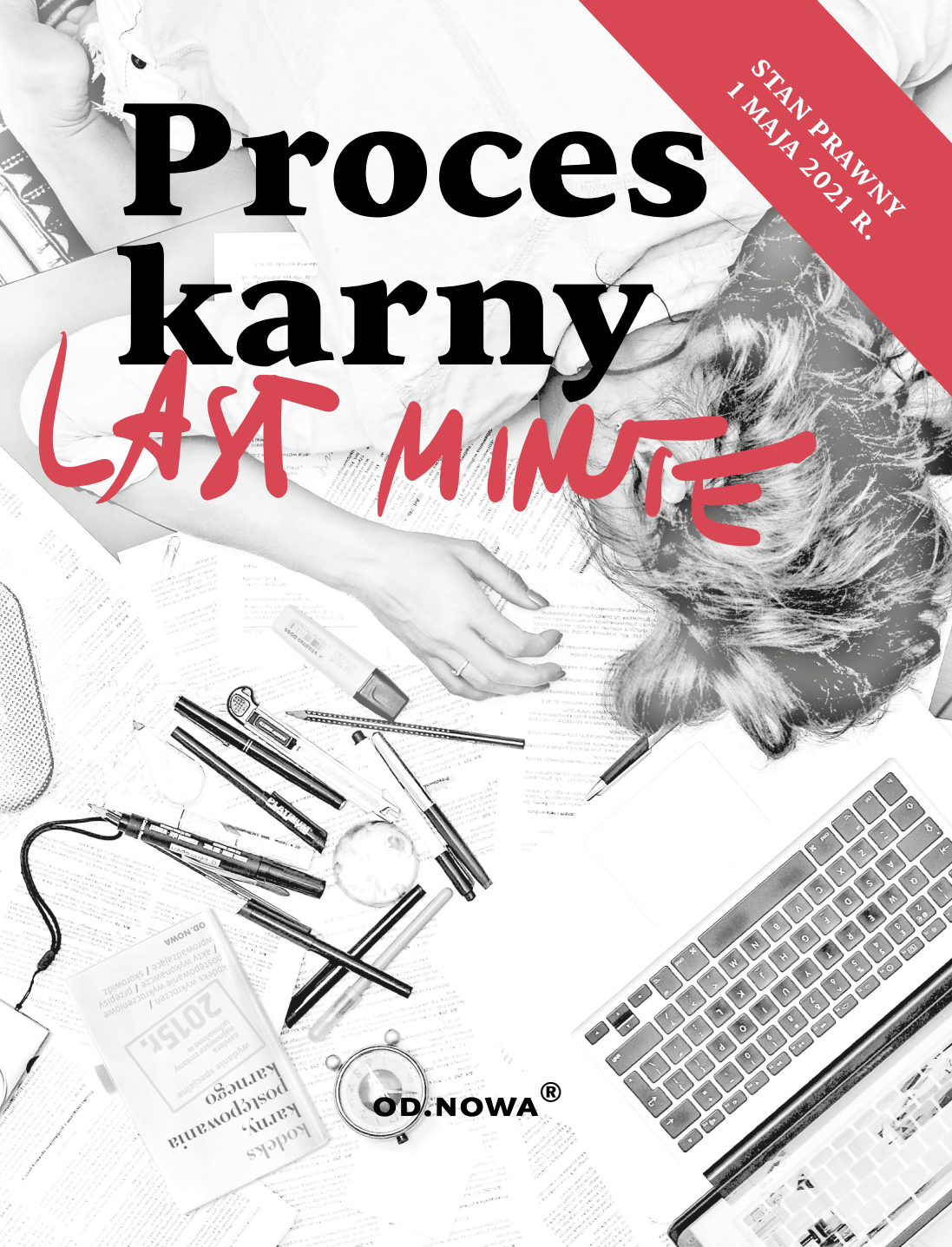
STAN PRAWNY
1 MAJA 2021 R.

Proces karny

LAST MINUTE

OD.NOWA®

AUTOR:

Bogusław Gąszcz

OPRACOWANIE REDAKCYJNE I KOREKTA:

Ewa Binda | www.centrumkorekty.pl; Agnieszka Kaszok

KONSULTACJA MERYTORYCZNA:

Monika Stachowicz

PROJEKT OKŁADKI I UKŁADU TYPOGRAFICZNEGO:

Martyna Bargiel | martynabargiel@gmail.com

SKŁAD I ŁAMANIE:

Elżbieta Olma; Adam Niezbecki

FOTOGRAFIA NA OKŁADCE:

© Bartosz Lubicz-Gembalski

ISBN 978-83-66720-61-9

Wydanie XII

Bielsko-Biała 2021

Stan prawny: 1 maja 2021 r.

Wydawnictwo OD.NOWA®

43-300 Bielsko-Biała

ul. Mieszka I 38

tel. 33 822 90 90

33 822 97 97

e-mail: zamowienia@wydawnictwo-odnowa.pl

strona: www.wydawnictwo-odnowa.pl

Spis treści

	Wykaz skrótów	10
	Wykaz źródeł	10
	Wstęp	13
DZIAŁ	I. Przepisy wstępne Kodeksu postępowania karnego	
	(ART. 1–23 K.P.K.)	14
	I. Zasady i cele postępowania karnego	14
	II. Umorzenie absorpcyjne	18
	III. Umorzenie kompensacyjne	18
	IV. Inicjowanie postępowania karnego	19
	V. Obowiązki Policji i innych organów postępowania karnego	20
	VI. Przesłanki procesu karnego	21
	VII. Czyn stanowiący wykroczenie	23
	VIII. Zawieszenie postępowania	24
	IX. Mediacja	25
	Pytania kontrolne nr 1	27
DZIAŁ	II. Sąd (ART. 24–44 K.P.K.)	29
	I. Właściwość sądu	29
	II. Składy orzekające sądu	35
	III. Wyłączenie sędziego	37
	Pytania kontrolne nr 2	40
DZIAŁ	III. Strony, obrońcy, pełnomocnicy i przedstawiciel społeczny, podmiot zobowiązany, właściciel przedsiębiorstwa zagrożonego przypadkiem (ART. 45–91b K.P.K.)	41
	I. Oskarżyciel publiczny	42
	II. Pokrzywdzony	43
	1. Status pokrzywdzonego	44
	2. Wykonywanie uprawnień procesowych pokrzywdzonego	45
	III. Oskarżyciel posiłkowy	46
	1. Formy działania oskarżyciela posiłkowego	47
	2. Skarga subsydiarna	48
	3. Ograniczenie liczby oskarżycieli posiłkowych	50
	4. Odstąpienie oskarżyciela posiłkowego od oskarżenia	51
	5. Śmierć oskarżyciela posiłkowego	51

IV.	Oskarżyciel prywatny	52
V.	Oskarżony	53
	1. Prawa i obowiązki oskarżonego (podejrzanego)	53
	2. Obrona oskarżonego	56
VI.	Obrońcy i pełnomocnicy	59
	1. obrońca	59
	2. Pełnomocnik	60
VII.	Przedstawiciel społeczny	62
VIII.	Podmiot zobowiązany	63
IX.	Właściciel przedsiębiorstwa zagrożonego przepadkiem	65
	Pytania kontrolne nr 3	66
DZIAŁ	IV. Czynności procesowe (ART. 92–159 K.P.K.)	68
	I. Orzeczenia, zarządzenia i polecenia	68
	1. Podstawa orzeczenia	68
	2. Decyzje procesowe, polecenia i organy uprawnione do ich wydawania	69
	3. Elementy postanowienia i zarządzenia	70
	4. Forum dla wydania orzeczenia	72
	5. Orzekanie w przedmiocie kontrawencjonalizacji	72
	6. Jawność posiedzeń	72
	7. Udział w posiedzeniu	73
	8. Sądowe czynności sprawdzające	73
	9. Promulgacja i doręczanie orzeczeń lub zarządzeń	74
	10. Sprostowanie omyłek pisarskich	75
	11. Klauzula wykonalności	76
	12. Narada i głosowanie	77
	II. Porządek czynności procesowych	78
	1. Forma czynności procesowych	78
	2. Uczestnictwo w czynnościach procesowych	79
	III. Terminy procesowe	81
	1. Rodzaje terminów procesowych	81
	2. Obliczanie terminów	81
	3. Przywracanie terminu zawitego	82
	4. Zawieszenie biegu terminu dla dokonania czynności procesowej	83
	5. Obliczanie czasu trwania środków przymusu	83
	IV. Doręczenia	83

V.	Protokoły	87
	1. Czynności, z których należy sporządzić protokół, stenogram; protokolanci	87
	2. Rejestrowanie obrazu i dźwięku	88
	3. Zawartość protokołu, jego podpisanie, poprawki, anonimizacja danych	89
	4. Sprostowanie protokołu	92
VI.	Dostęp do akt	93
	Pytania kontrolne nr 4	96
DZIAŁ	V. Dowody (ART. 167–242 K.P.K.)	97
	I. Podział dowodów	98
	II. Inicjatywa dowodowa, notoryjność, domniemania	99
	III. Wniosek dowodowy i oddalenie wniosku	100
	IV. Zakazy dowodowe	102
	V. Przesłuchanie, konfrontacja, okazanie	104
	VI. Wyjaśnienia oskarżonego	106
	VII. Zeznania świadków	107
	1. Obowiązki świadka	107
	2. Miejsce przesłuchania świadka	109
	3. Zakazy dowodowe dotyczące świadków	109
	4. Uprawnienia świadków w zakresie odmowy składania zeznań i odpowiedzi na pytania	111
	5. Świadek anonimowy (<i>incognito</i>)	112
	6. Szczególne formy przesłuchania pewnych kategorii świadków	114
	VIII. Świadek koronny	117
	1. Przesłanki do uzyskania statusu świadka koronnego	117
	2. Tryb procedowania w przedmiocie dopuszczenia dowodu z zeznań świadka koronnego	118
	3. Korzyści związane z uzyskaniem statusu świadka koronnego	119
	4. Utrata statusu świadka koronnego w trakcie postępowania (uchylenie bezkarności)	119
	5. Utrata statusu świadka koronnego po prawomocnym zakończeniu postępowania (uchylenie bezkarności)	120
	6. Prawa i obowiązki świadka koronnego związane z przesłuchaniem i prowadzeniem rozprawy	121
	7. Program ochrony świadka koronnego	121

IX.	Biegli, tłumacze i specjaliści	122
	1. Wyłączenia od pełnienia funkcji biegłego	124
	2. Udostępnienie akt i badania biegłego	125
	3. Treść i forma opinii	126
	4. Opinia uzupełniająca i powołanie innych biegłych	127
	5. Opinia o stanie zdrowia psychicznego oskarżonego i obserwacja psychiatryczna	128
	6. Tłumacze i specjaliści	130
X.	Oględziny, otwarcie zwłok i eksperyment procesowy	131
XI.	Wywiad środowiskowy i badanie oskarżonego	133
XII.	Zatrzymanie rzeczy i przeszukanie	135
	1. Zatrzymanie	136
	2. Przeszukanie	138
XIII.	Kontrola i utrwalanie rozmów	143
	Pytania kontrolne nr 5	147
DZIAŁ	VI. Środki przymusu (ART. 243–296 K.P.K.)	148
	I. Zatrzymanie osoby	148
	II. Środki zapobiegawcze	153
	1. Tymczasowe aresztowanie	158
	2. Poręczenie	172
	3. Dozór Policji	177
	4. Nakazanie okresowego opuszczenia lokalu mieszkalnego	178
	5. Zawieszenie w czynnościach służbowych i powstrzymanie się od określonej działalności lub prowadzenia pojazdów	180
	6. Zakaz opuszczania kraju	181
	7. Zakazy związane z popełnieniem przestępstwa na szkodę członka personelu medycznego	181
	III. Poszukiwanie oskarżonego i list gończy	182
	IV. List żelazny	184
	V. Kary porządkowe	186
	VI. Zabezpieczenie majątkowe	189
	Pytania kontrolne nr 6	196
DZIAŁ	VII. Postępowanie przygotowawcze (ART. 297–336 K.P.K.)	198
	I. Funkcje postępowania przygotowawczego	198
	II. Cele postępowania przygotowawczego	199
	III. Organy postępowania przygotowawczego	200

IV.	Strony postępowania przygotowawczego	
	i ich uprawnienia, uprawnienia osób niebędących stronami	200
V.	Schemat przebiegu postępowania przygotowawczego	206
VI.	Formy postępowania przygotowawczego	207
VII.	Śledztwo	208
	1. Wszczęcie śledztwa	208
	2. Postępowanie sprawdzające	209
	3. Czynności w niezbędnym zakresie (tzw. dochodzenie w niezbędnym zakresie)	210
	4. Sprawy, w których prowadzi się śledztwo	211
	5. Termin ukończenia śledztwa	212
	6. Organy prowadzące śledztwo	212
	7. Przedstawienie zarzutów	213
	8. Zamknięcie śledztwa	216
	9. Postanowienie o umorzeniu śledztwa	217
	10. Orzeczenie co do dowodów rzeczowych po umorzeniu śledztwa	218
	11. Niepoczytalność podejrzanego	218
	12. Zawieszenie śledztwa	218
VIII.	Dochodzenie	219
	1. Organy prowadzące dochodzenie	219
	2. Zakres przedmiotowy spraw podlegających dochodzeniu	219
	3. Postanowienia w dochodzeniu	220
	4. Umorzenie rejestrowe	221
	5. Odformalizowanie dochodzenia	222
	6. Czas trwania dochodzenia	222
IX.	Nadzór prokuratora nad postępowaniem przygotowawczym	223
X.	Wzruszenie prawomocnych postanowień o umorzeniu postępowania	223
XI.	Czynności sądowe w postępowaniu przygotowawczym	226
	1. Czynności sądu w postępowaniu przygotowawczym	226
	2. Zażalenia w postępowaniu przygotowawczym na postanowienia o odmowie wszczęcia lub umorzeniu postępowania przygotowawczego	228
XII.	Sposoby zakończenia postępowania przygotowawczego	230
	1. Funkcje aktu oskarżenia	230
	2. Treść aktu oskarżenia	231
	3. Przesłanie akt sądowi	233

4. Wniosek o skazanie bez przeprowadzania rozprawy i akt oskarżenia wraz z wnioskiem o skazanie bez przeprowadzania rozprawy	233
5. Wniosek o warunkowe umorzenie postępowania	237
Pytania kontrolne nr 7	237

DZIAŁ VIII. Postępowanie przed sądem I instancji	
(ART. 337–424 K.P.K.)	239
I. Wstępna kontrola oskarżenia	239
II. Przygotowanie do rozprawy głównej	253
1. Losowe przydzielanie spraw	256
III. Jawność rozprawy głównej	259
IV. Przepisy ogólne o rozprawie głównej	262
1. Obecność oskarżonego na rozprawie	265
2. Przebieg rozprawy głównej	272
V. Rozpoczęcie rozprawy głównej	274
VI. Przewód sądowy	275
VII. Głosy końcowe	286
VIII. Wyrokowanie	287
Pytania kontrolne nr 8	312
DZIAŁ IX. Postępowanie odwoławcze (ART. 425–467 K.P.K.)	313
I. Przepisy ogólne	314
II. Apelacja	328
III. Zażalenie i sprzeciw	336
Pytania kontrolne nr 9	340
DZIAŁ X. Postępowania szczególne (ART. 468–517 K.P.K.)	341
I. Postępowanie w sprawach z oskarżenia prywatnego	342
II. Postępowanie nakazowe	345
III. Postępowanie przyspieszone	349
Pytania kontrolne nr 10	353
DZIAŁ XI. Nadzwyczajne środki zaskarżenia (ART. 518–548 K.P.K.)	355
I. Kasacja	355
II. Skarga na wyrok sądu odwoławczego	363
III. Wznowienie postępowania	366
IV. Skarga nadzwyczajna	371
Pytania kontrolne nr 11	374

DZIAŁ XII.	Postępowanie po uprawomocnieniu się orzeczenia	
	(ART. 549–577 K.P.K.)	375
I.	Podjęcie postępowania warunkowo umorzonego	375
II.	Odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie	376
III.	Ułaskawienie	380
IV.	Orzekanie kary łącznej	384
	Pytania kontrolne nr 12	388
DZIAŁ XIII.	Postępowanie w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych (wybrane zagadnienia)	390
I.	Immunitety osób należących do przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych	390
II.	Przejęcie i przekazanie ścigania karnego	393
III.	Wystąpienie o wydanie lub przewóz osób ściganych lub skazanych przebywających za granicą oraz o wydanie przedmiotów (ekstradycja czynna)	394
IV.	Wydanie oraz przewóz osób ściganych albo skazanych lub wydanie przedmiotów na wniosek państw obcych (ekstradycja bierna)	396
V.	Wystąpienie do państwa członkowskiego UE o przekazanie osoby ściganej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania (ENA)	400
VI.	Wystąpienie państwa członkowskiego UE o przekazanie osoby ściganej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania (nakaz europejski)	403
	Pytania kontrolne nr 13	406
DZIAŁ XIV.	Koszty procesu (ART. 616–645 K.P.K.)	408
I.	Przepisy ogólne	408
II.	Zwolnienie od kosztów sądowych	413
III.	Zasądzenie kosztów procesu	414
	Pytania kontrolne nr 14	419
DZIAŁ XV.	Postępowanie w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych (ART. 646–673 K.P.K.)	420
I.	Przepisy ogólne	420
II.	Środki przymusu i postępowanie przygotowawcze	426
III.	Postępowanie przed sądem	427
	Pytania kontrolne nr 15	429
	Odpowiedzi do pytań kontrolnych	430

Wykaz skrótów

ETS – Europejski Trybunał Sprawiedliwości
k.c. – Kodeks cywilny
k.k. – Kodeks karny
k.k.s. – Kodeks karny skarbowy
k.k.w. – Kodeks karny wykonawczy
k.p.c. – Kodeks postępowania cywilnego
k.p.k. – Kodeks postępowania karnego
k.w. – Kodeks wykroczeń
OSA – „Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych”
OSNKW – Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Wojskowa
p.u.s.p. – ustawa Prawo o ustroju sądów powszechnych
SA – Sąd Apelacyjny
SN – Sąd Najwyższy
TK – Trybunał Konstytucyjny
u.ś.k. – ustawa o świadku koronnym

Wykaz źródeł

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r., Nr 78 poz. 483)
Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1740 ze zm.)
Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1427 ze zm.)
Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 372 ze zm.)
Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 281 ze zm.)
Ustawa z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach karnych (t.j. Dz.U. z 1983 r., Nr 49, poz. 223 ze zm.)
Ustawa z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1651 ze zm.)
Ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 75 ze zm.)

Ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1914 ze zm.)

Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1231 ze zm.)

Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 790 ze zm.)

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1444 ze zm.)

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 534 ze zm.)

Ustawa z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1197)

Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 396 ze zm.)

Ustawa z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 408 ze zm.)

Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2072 ze zm.)

Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. z 2020 r. poz. 358)

Ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 344 ze zm.)

Ustawa z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 576 ze zm.)

Ustawa z dnia 15 czerwca 2007 r. o licencji doradcy restrukturyzacyjnego (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 242 ze zm.)

Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 849 ze zm.)

Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 2171 ze zm.)

Ustawa z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1041 ze zm.)

Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz.U. z 2015 r. poz. 21)

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2050)
- Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2232)
- Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 154 ze zm.)
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 663)
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu karnym (t.j. Dz.U. z 2017 r., 2049)
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 września 2015 r. w sprawie organów uprawnionych obok Policji do prowadzenia dochodzeń oraz organów uprawnionych do wnoszenia i popierania oskarżenia przed sądem pierwszej instancji w sprawach, w których prowadzono dochodzenie, jak również zakresu spraw zleconych tym organom (t.j. Dz.U. 2018 r. poz. 522)
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.)
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 września 2020 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego w postępowaniu karnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 1619)
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 września 2020 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach świadka w postępowaniu karnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 1620)
- Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 lipca 2018 r., sygn. akt K 9/17 (Dz.U. z 2018 r. poz. 1387)
- Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 sierpnia 2020 r., sygn. akt K 46/15 (Dz.U. z 2020 r. poz. 1458)

Wstęp

Z nieskrywaną dumą i radością oddajemy w ręce czytelników zaktualizowaną książkę *Last Minute. Proces karny*. Jest to już dwunaste wydanie w ciągu ubiegłych siedmiu lat, a docierające do nas sygnały świadczą o tym, że publikacja cieszy się ogromną popularnością. W *Last Minute* staramy się w sposób skondensowany i przystępny przedstawić specyfikę postępowania karnego. Tabele, wykresy oraz wzory orzeczeń pozwalają na łatwiejsze przyswojenie wiedzy z zakresu procesu karnego.

W książce uwzględniono najnowsze orzecznictwo Sądu Najwyższego oraz zmiany wprowadzone ustawą z dnia 16 grudnia 2020 r., Dz.U. z 2021 r., poz. 155.

AUTOR

Przepisy wstępne

Kodeksu postępowania karnego

(art. 1–23 k.p.k.)

Kodeks postępowania karnego jest aktem prawnym regulującym działania uczestników procesu karnego, którego celem jest rozstrzygnięcie, czy naruszono prawo karne materialne. Przepisy dotyczące prawa karnego, w tym procesu karnego, zapisano w Konstytucji. Fundamentalne znaczenie ma art. 45 ust. 1, zgodnie z którym każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia swej sprawy – bez nieuzasadnionej zwłoki – przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Sądom i Trybunałom poświęcono Rozdział VIII Konstytucji. Z przepisów w nim zawartych wynika m.in., że **postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne**, a ustrój i właściwość sądów oraz postępowanie przed sądami określają **odpowiednie ustawy** (art. 176 ust. 1 i 2).

Zasady i cele

I. postępowania karnego

Zgodnie z Kodeksem postępowania karnego postępowanie karne w sprawach należących do właściwości sądów toczy się według przepisów Kodeksu postępowania karnego. **[ART. 1 K.P.K.]** Rozstrzygnięcie o odpowiedzialności karnej za popełnienie przestępstwa nie może więc nastąpić w innym postępowaniu.

Ukaranie za kolizję drogową (wykroczenie z art. 86 § 1 k.w.) nie pozwala na stwierdzenie, że sprawca ponosi odpowiedzialność karłą za wypadek drogowy z obrażeniami (przestępstwo z art. 177 § 1 k.k.).

ZASADA I CEL	TREŚĆ
prawo do sądu	każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd (art. 45 ust. 1 Konstytucji)
trafna reakcja karna (zasada sprawiedliwości)	<p>sprawca przestępstwa został wykryty i pociągnięty do odpowiedzialności karnej, a osoba niewinna nie poniosła tej odpowiedzialności</p> <p>Doktryna wskazuje, że z zasady sprawiedliwości można wysunąć następujące założenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nikt niewinny nie powinien ponieść odpowiedzialności • nikt winny nie powinien ponieść odpowiedzialności większej, niż na to zasłużył • nikt winny nie powinien ująć odpowiedzialności • nikt winny nie powinien ponieść odpowiedzialności mniejszej niż na to zasłużył <p>(za: M. Cieślak, <i>Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne</i>, Warszawa 1984)</p>
realizacja prawa karnego materialnego – zwalczanie przestępczości, funkcja prewencyjna i wychowawcza	trafne zastosowanie środków przewidzianych w prawie karnym oraz ujawnienie okoliczności sprzyjających popełnieniu przestępstwa w taki sposób, aby osiągnięte zostały zadania postępowania karnego nie tylko w zwalczaniu przestępstw, lecz również w zapobieganiu im oraz w umacnianiu poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego (art. 2 § 1 pkt 2 k.p.k.); sygnalizacja uchybień w działaniu instytucji (art. 19 k.p.k.) oraz pełnomocnika (art. 20 k.p.k.), informowanie o postępowaniu karnym innych organów (art. 21 k.p.k.), zapobieganie demoralizacji nieletnich (art. 23 k.p.k.)
ochrona interesów pokrzywdzonego	uwzględnienie prawnie chronionych interesów pokrzywdzonego przy jednoczesnym poszanowaniu jego godności (art. 2 § 1 pkt 3 k.p.k.)
szybkość postępowania	rozstrzygnięcie sprawy powinno nastąpić w rozsądnym terminie (art. 2 § 1 pkt 4 k.p.k., art. 45 ust. 1 Konstytucji)
udział czynnika społecznego	w granicach określonych w ustawie postępowanie karne odbywa się z udziałem czynnika społecznego (art. 3 k.p.k., art. 182 Konstytucji RP), tj. z udziałem sędziów niezawodowych – ławników

ZASADA I CEL	TREŚĆ
prawda materialna	<ul style="list-style-type: none"> • podstawę wszelkich rozstrzygnięć powinny stanowić prawdziwe ustalenia faktyczne (art. 2 § 2 k.p.k.) • w orzecznictwie wskazuje się, że: „Przez prawdziwe ustalenie faktyczne rozumie się ustalenie, które zostało udowodnione. Udowodnienie zachodzi wówczas, gdy w świetle przeprowadzonych dowodów fakt przeciwny dowodzonemu jest niemożliwy lub wysoce nieprawdopodobny.” (wyrok SA w Gdańsku z dnia 30 grudnia 2010 r., sygn. akt II AKa 280/10, opubl. KZS 2011/9/86)
obiektywizm	organy prowadzące postępowanie karne są zobowiązane badać oraz uwzględniać okoliczności przemawiające zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego (art. 4 k.p.k.)
<i>in dubio pro reo</i>	<ul style="list-style-type: none"> • niedające się usunąć wątpliwości rozstrzyga się na korzyść oskarżonego • należy dążyć do wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy, a dopiero w razie niemożności usunięcia istniejących wątpliwości – rozstrzygnąć je na korzyść oskarżonego; w toku postępowania sąd <i>de facto</i> zastępuje zarówno obrońcę, jak i oskarżyciela
domniemanie niewinności	oskarżonego uważa się za niewinnego, dopóki wina jego nie zostanie udowodniona i stwierdzona prawomocnym wyrokiem (art. 5 § 1 k.p.k., art. 42 ust. 3 Konstytucji)
prawo do obrony	oskarżonemu przysługuje prawo do obrony, w tym prawo do korzystania z pomocy obrońcy, o czym należy go pouczyć (art. 6 k.p.k., art. 42 ust. 2 Konstytucji)
swobodna ocena dowodów	organy postępowania kształtują swe przekonanie na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego (art. 7 k.p.k.)
samodzielność jurysdykcyjna sądu karnego	sąd karny rozstrzyga samodzielnie zagadnienia faktyczne i prawne oraz nie jest związany rozstrzygnięciem innego sądu lub organu (art. 8 § 1 k.p.k.), jednak prawomocne rozstrzygnięcia sądu kształtujące prawo lub stosunek prawny są wiążące (art. 8 § 2 k.p.k.)
działanie z urzędu (zasada oficjalności)	organy procesowe prowadzą postępowanie i dokonują czynności z urzędu, chyba że ustawa uzależnia je od wniosku określonej osoby, instytucji lub organu albo od zezwolenia władzy (art. 9 § 1 k.p.k.)

<p>legalizm</p>	<p>organ powołany do ścigania przestępstw jest obowiązany do wszczęcia i przeprowadzenia postępowania przygotowawczego, a oskarżyciel publiczny także do wniesienia i popierania oskarżenia – o czyn ścigany z urzędu (art. 10 § 1 k.p.k.)</p> <hr/> <p>UWAGA! <i>Przeciwieństwem zasady legalizmu jest zasada oportunistu, której przykładem w Kodeksie postępowania karnego jest umorzenie absorpcyjne (art. 11 k.p.k.), zob. s. 18.</i></p>
<p>skargowość</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wszczęcie postępowania sądowego następuje na żądanie uprawnionego oskarżyciela lub innego uprawnionego podmiotu (art. 14 § 1 k.p.k.) • oskarżyciel publiczny może cofnąć akt oskarżenia do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej • w toku przewodu sądowego przed sądem I instancji cofnięcie aktu oskarżenia dopuszczalne jest jedynie za zgodą oskarżonego • ponowne wniesienie aktu oskarżenia przeciwko tej samej osobie o ten sam czyn jest niedopuszczalne (art. 14 § 2 k.p.k.)
<p>jawność (wewnętrzna – dla stron postępowania – i zewnętrzna – dla osób postronnych)</p>	<p>„(...) każdy ma prawo do (...) jawnego rozpatrzenia jego sprawy, a wyłączenie jawności rozprawy może nastąpić ze względu na moralność, bezpieczeństwo państwa i porządek publiczny oraz ze względu na ochronę życia prywatnego stron lub inny ważny interes prywatny. Wyrok ogłaszany jest publicznie.” (art. 45 Konstytucji, art. 355 k.p.k. – publiczność rozprawy)</p>
<p>lojalność procesowa</p>	<p>obowiązek pouczenia uczestników postępowania o ciężących prawach i obowiązkach przez organ postępowania – brak takiego pouczenia lub mylne pouczenie nie może wywoływać ujemnych skutków procesowych dla uczestnika postępowania lub innej osoby, której to dotyczy (art. 16 § 1 k.p.k.); w obecnym stanie prawnym szczególny nacisk położono na prawidłowe pouczenia o prawach i obowiązkach pokrzywdzonych, oskarżonych oraz osób tymczasowo aresztowanych</p>
<p>ustność</p>	<p>rozprawa odbywa się ustnie (art. 365 k.p.k.)</p>